

Brand op Groot Bronswijk herdacht met expositie: 'We mogen deze ramp nooit vergeten'

24 oktober 2022,



Bij de brand in paviljoen Salem van het psychiatrisch ziekenhuis Groot Bronswijk in Wagenborgen, kwamen op 24 oktober 1970 zestien vrouwen om het leven. Erfgoedcommissie Groot Bronswijk probeert de herinnering aan de ramp van toen levend te houden. In De Ontmoeting in Wagenborgen is deze week om die reden een expositie over de brand.

'Het rampjaar 1970', staat er op een boek over de expositie. Het paviljoen Salem vloog in de brand en Bert Ensing kan het zich nog goed voor de geest halen. Ensing, die ook deelt uitmaakt van de Erfgoedcommissie Groot Bronswijk, was er destijds als een van de eersten bij.

'Ik zag de vlammen uit het gebouw komen'

'Ik zag 's avond de vlammen uit het gebouw komen', blikt Ensing terug, 'en ik ben hier toen met een noodgang naartoe gegaan.

Ik werkte hier, woonde er tegenover en stond op het punt de nachtdienst in te gaan.'

03:20

'We mogen deze ramp nooit vergeten'

Het eerste wat hij deed was een steen door een raam gooien. 'Om een patiënt die daar lag eruit te halen. Dat is niet gelukt. Vervolgens ben ik door de deur naar binnen gegaan. Daar kwamen meteen heel veel mensen op mij af die ik eruit moest halen om ze naar een veilige plek te brengen.'

De chaos was niet beschrijven

Maar wat was een veilige plek? De chaos die er toen heerste was niet te beschrijven, zegt Ensing. 'Angst. Paniek. Je moest oppassen dat mensen niet op de grond vielen, waardoor er over ze heen zou worden gelopen.'



Bert Ensing© Elwin Baas/RTV Noord

Behalve Ensing waren er aanvankelijk maar twee verpleegkundigen aanwezig. 'Bovendien: waar moest je heen? Er waren geen protocollen.'

'Mensen in het dorp hebben het er nog over'

Ensing zelf heeft 52 jaar na dato niet zoveel last meer van de impact. 'Maar mensen in het dorp hebben het er nog wel over. Vandaar dat wij, ook bij de jeugd, de herinnering levend proberen te houden, zodat die niet verloren gaat.'

Het was een gigantische ramp. Niet alleen voor Wagenborgen en de provincie, maar voor heel Nederland

Anne Koopmans - Erfgoedcommissie Groot Bronswijk

Anne Koopmans was er op 24 oktober ook bij. Hij had in 1970 verkering, en was op bezoek bij iemand die tegenover paviljoen Salem woonde. 'Een uur eerder was ik er ook al voorbij gereden, toen was er nog niks aan de hand. Op een gegeven moment zagen wij een rode gloed en allemaal vlammen.'

'Salem stond in brand! Voor de rest weet ik er niet meer zo heel veel van. Behalve dat de brandweer kwam en heel veel mensen hielpen.'

'Iedereen weet nog waar hij of zij was op 24 oktober'

Koopmans vindt het belangrijk dat de herinnering blijft. 'Wij houden ons bezig met geschiedenis, omdat we dat belangrijk vinden. Vooral de geschiedenis van Groot Bronswijk en de brand van Salem, dat leeft nog enorm. Iedereen weet nog waar hij of zij was op 24 oktober 1970.'



Anne Koopmans© Elwin Baas/RTV Noord

Nooit vergeten

Deze week is er daarom een expositie over de brand. 'Waar het om gaat is dat we de zestien mensen die omkwamen in onze herinnering houden', zegt Koopmans. 'En dat we deze ramp nooit vergeten. Dat is belangrijk voor het dorp. Het was een gigantische ramp. Niet alleen voor Wagenborgen en de provincie Groningen, maar voor heel Nederland.'